

Suvestinė redakcija nuo 2021-09-24

Įsakymas paskelbtas: TAR 2020-03-16, i. k. 2020-05522

Nauja redakcija nuo 2021-09-24:

Nr. [V-2149](#), 2021-09-22, paskelbta TAR 2021-09-23, i. k. 2021-19963

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL DARBUOTOJŲ PSICHOLOGINĖS GEROVĖS UŽTIKRINIMO ASMENS SVEIKATOS
PRIEŽIŪROS SISTEMOJE
VEIKSMŲ 2021–2024 METŲ PLANO PATVIRTINIMO**

2020 m. kovo 10 d. Nr. V-322

Vilnius

Įgyvendindamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 118 punktą ir 119.3 papunktį bei Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. V-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano patvirtinimo“, II skyriaus lentelės 10 punktą:

1. T v i r t i n u Darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo asmens sveikatos priežiūros sistemoje veiksmų 2021–2024 metų planą (pridedama).

2. P a v e d u šio įsakymo vykdymo kontrolę viceministrui pagal veiklos sritį.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2020 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. V-322
(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2021 m. rugsėjo 22 d. įsakymo
Nr. V-2149 redakcija)

DARBUOTOJŲ PSICHOLOGINĖS GEROVĖS UŽTIKRINIMO ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOJE VEIKSMŲ 2021–2024 METŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo asmens sveikatos priežiūros sistemoje veiksmų 2021–2024 metų planas (toliau – Planas) skirtas skatinti darbuotojų psichologinei (emocinei) gerovei palankią, saugią ir sveiką aplinką, mažinti psichologinio smurto apraiškas asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPI) bei stiprinti asmens sveikatos priežiūros esamų ir būsimų specialistų psichikos sveikatą.

2. Plano priemonės orientuotos į geresnį ASPI valdymą, pozityvaus mikroklimato kūrimą, taip pat medicinos ir kitų sveikatos mokslų studijų dėstytojų, studentų, ASPI vadovų bei darbuotojų socialinių, emocinių ir kitų kompetencijų, psichologinio atsparumo, psichikos sveikatos raštingumo ugdymą.

3. Plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 „Dėl Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ

4. Lietuvos statistikos departamento 2019 m. duomenimis, šešiuose asmens sveikatos priežiūros specialistus rengiančiuose universitetuose studijas baigė 1 798 medicinos specialistai, iš jų 400 rezidentų. Tais pačiais metais dar 1 533 medicinos specialistai baigė studijas dešimtyje kolegijų. Higienos instituto duomenimis, 2020 m. Lietuvoje buvo 237 ASPI, pavaldžios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai ir (ar) savivaldybėms, jose dirbo 12 664 gydytojai ir 22 693 slaugytojai bei akušeriai.

5. Asmens sveikatos priežiūros sistemos būsimų darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimas prasideda aukštosiose mokyklose. Medicinos ir kitų sveikatos mokslų studijų studentai kur kas dažniau patiria psichikos sveikatos sunkumų ar sutrikimų nei studijuojantys kitas specialybes dėl itin didelio mokymosi krūvio bei konkurencijos. 2020 m. Vilniaus universiteto atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad psichosocialinį stresą patyrė absoliuti dauguma (98,5 proc.) biomedicinos mokslų studijų programų studentų, daugiau nei pusė jų (60,4 proc.) teigė, jog stresą patyrė dažnai ir labai dažnai. Tokia situacija atskleidžia ne tik didelį psichologinės pagalbos aukštosiose mokyklose poreikį, bet ir būtinybę studentams būti raštingiems psichikos sveikatos srityje bei psichologiškai atspariems, t. y. turėti žinių ir gebėjimų, kaip palaikyti gerą savijautą, įveikti kylančius sunkumus, prireikrus kreiptis pagalbos.

6. Asmens sveikatos priežiūros specialisto profesija reikalauja didelių profesinių kompetencijų sprendžiant žmonių sveikatos problemas. Tačiau bendravimo kompetencija etiniu, moraliniu bei psichologiniu požiūriu yra ne mažiau svarbi – tinkamas ir pozityvus bendravimas su pacientais yra traktuojamas kaip vienas svarbiausių sveikatos priežiūros paslaugų kokybės požymių ir pasitenkinimą darbu lemiančių veiksnių. Visgi Lietuvos medicinos studentų asociacijos 2016 m. vykdytos apklausos duomenys rodo, kad 70 proc. apklaustųjų trūko paruošimo, kaip bendrauti su pacientais medicinos magistro studijų metu. Pagrindinės situacijos, kada kildavo sunkumų bendraujant su pacientais, įvardytos šios: nepalankios sveikatos diagnozės pranešimas, santykiai su agresyviu pacientu, paciento motyvavimas atsisakyti priklausomybių, informacijos pateikimas pacientui suprantamu būdu ir forma. Tad mokymasis medicininę informaciją pateikti aiškiai ir suprantamai, aktyviai klausyti, valdyti konfliktines situacijas, išlieka itin svarbus ir aktualus aspektas, į kurį turi būti atsižvelgiama tiek studijų metu, tiek dirbant ASPĮ.

7. Tarptautiniai moksliniai tyrimai rodo, kad depresijos paplitimas tarp gydytojų vidutiniškai siekia 29 proc., perdegimo simptomus jaučia apie 52 proc., 10–12 proc. gydytojų išsivysto priklausomybės liga, o savižudybės rizikos dažnis tarp gydytojų yra dukart didesnis nei bendrojoje populiacijoje. 2019 m. atliktas Lietuvos asmens sveikatos priežiūros specialistų požiūrio į pagalbą psichikos sveikatai tyrimas atskleidė, kad 63 proc. jų nesikreipia profesionalios pagalbos, kai jaučia depresijos ir perdegimo simptomus, emocinį išsekimą. Asmens sveikatos priežiūros specialistai teigė, kad pagalbos trukdo siekti visuomenės stigma (29 proc.), stigma darbe bei baimė dėl licencijos praradimo (24 proc.), abejingumas sau (22 proc.), asmeninė stigma (19 proc.) ir nepasitikėjimas pagalbos sistema bei konfidencialumo stoka (18 proc.). Tai atskleidžia poreikį ne tik didinti pagalbos formų asmens sveikatos priežiūros specialistams įvairovę bei užtikrinti profesinį konsultavimą, bet ir nuosekliai komunikuoti apie psichikos sveikatos svarbą bei pagalbos galimybes, siekiant mažinti plačiai asmens sveikatos priežiūros specialistų bendruomenėje paplitusią stigmą.

8. Sveikatos apsaugos ministerijos 2019 m. vykdytos viešosios konsultacijos dėl medikų psichikos sveikatos gerinimo darbo vietoje apklausos rezultatai rodo, jog prastos darbuotojų emocinės būklės ir psichologinio klimato pagrindinėmis priežastimis yra laikomos šios: nusistovėjusi subordinacija tarp skirtingą statusą turinčių darbuotojų, ASPĮ ar jų padalinių vadovų nepotizmas bei vadovavimo kompetencijų stoka. 65 proc. respondentų teigė, kad situaciją pagerintų darbo užmokesčio ir krūvių sudarymo skaidrumo užtikrinimas, 52 proc. palaikė vadovų rotacijos įvedimą, o 51 proc. – pasisakė apie būtinybę sukurti saugią ir aiškią pranešimo apie patiriamus sunkumus darbe sistemą.

9. ASPĮ struktūrą sudaro daugybė skyrių, profesinių grupių ir specialybių. Vadovų pagrindinis vaidmuo ir tikslas yra išnaudoti visos organizacijos įvairovę ir efektyviai panaudoti

išteklius, kuriant valdymo procesus, kurie skatintų personalą siekti bendrų tikslų, užtikrintų teikiamų paslaugų kokybę bei jų tobulinimą, numatytų krizinių situacijų valdymą bei kurtų teigiamus pokyčius organizacijos viduje. Tai įgyvendinant vadovams svarbu turėti pakankamas vadybos, komunikacijos, lyderystės, pokyčių valdymo, psichosocialinių veiksnių valdymo, darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo bei emocinio raštingumo kompetencijas. Visgi iki šiol tai paliekama įstaigos ar paties vadovo asmeniniam interesui tobulėti ir nėra kuriama šių kompetencijų ugdymu pagrįsta nacionalinė sistema, padedanti aukštas pareigas einantiems asmenims tobulėti ne tik medicinos srityse.

10. Tarptautinių tyrimų duomenys atskleidžia, kad asmens sveikatos priežiūros specialistų patiriamas psichologinis smurtas darbo vietoje negatyviai veikia asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, didina psichologinių ir psichosomatinių sutrikimų atsiradimo tikimybę. Europos Sąjungoje psichologinis smurtas darbo vietoje API vyksta keturis kartus dažniau nei verslo organizacijose. Nors psichologinio smurto, patyčių ir mobingo problema asmens sveikatos priežiūros sistemoje yra paplitusi visame pasaulyje, jos pasekmės ir toleravimas skirtingose valstybėse skiriasi priklausomai nuo bendruomenėje įsitvirtinusių vertybių, moralės normų bei vyraujančios kultūros, kuri atsispindi ir API specialistų ir pacientų tarpusavio santykiuose. Lietuvos medikų sąjungos 2019 m. atlikta apklausa API atskleidė, jog 77,4 proc. medikų darbe yra patyrę mobingą. Daugiau nei pusė apklausos dalyvių (53,3 proc.) yra patyrę mobingą iš padalinio ar įstaigos vadovų, beveik ketvirtadalis (24,1 proc.) – iš to paties hierarchinio lygmens bendradarbių.

11. Jungtinių Amerikos Valstijų krizių vadybos instituto 2007 m. atlikto tyrimo duomenimis, tik 14 proc. krizių, nutinkančių organizacijose, yra netikėtos, visos kitos gali būti numatytos ir nustatytos dar prieš tampant joms aktualiomis žiniasklaidai bei visuomenei. Mokslinių tyrimų duomenimis, išankstinis pasirengimas kriziniam įvykiui turi lemiamą įtaką jos rezultatams, tačiau organizacijos dažniau elgiasi reaktyviai, t. y. reaguoja tik tada, kai kas nors atsitinka. Taip susidaro palankios sąlygos nevaldomai krizės plėtrai, dėl kurios nukenčia visa ar dalis bendruomenės. API susiduria ne tik su darbuotojų krizinėmis situacijomis, būdingomis bet kuriai organizacijai, bet ir nepageidaujamais įvykiais, sulaukiančiais visuomenės ar žiniasklaidos dėmesio. Atsižvelgiant į tai, įstaigos administracijos pasirengimas krizių valdymui yra itin svarbi darbuotojų psichologinės gerovės ir įstaigos tinkamo įvaizdžio užtikrinimo sąlyga.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO KRYPTYS

12. Plano strateginis tikslas – nacionalinėmis priemonėmis sukurti teisinės, finansinės ir organizacinės prielaidas tinkamai rūpintis medicinos ir kitų sveikatos mokslų studijų studentų, rezidentų, jų dėstytojų, asmens sveikatos priežiūros specialistų, API vadovų ir darbuotojų psichologine gerove.

13. Strateginiam tikslui pasiekti keliama šie uždaviniai:

13.1. uždavinys – stiprinti medicinos ir kitų sveikatos mokslų studentų, jų dėstytojų kompetencijas psichikos sveikatos srityje bei gerinti psichologinę gerovę aukštosiose mokyklose. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos kryptys:

13.1.1. integruoti socialinių emocinių kompetencijų ugdymo, psichikos sveikatos raštingumo bei psichologinio atsparumo temas medicinos ir kitų sveikatos mokslų studijų formaliojo ir neformaliojo švietimo veiklose;

13.1.2. stiprinti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevenciją ir intervenciją aukštosiose mokyklose;

13.2. uždavinys – mažinti asmens sveikatos priežiūros specialistų streso rizikos veiksnius ir didinti psichologinį atsparumą. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos kryptys:

13.2.1. didinti asmens sveikatos priežiūros specialistų, kitų ASPĮ darbuotojų informuotumą psichikos sveikatos temomis, gebėjimus padėti sau ir kitiems;

13.2.2. stiprinti asmens sveikatos priežiūros specialistų psichologinį atsparumą, socialines emocines kompetencijas bei teikti profesinį konsultavimą;

13.2.3. mažinti distreso poveikį asmens sveikatos priežiūros specialistams dėl asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos klaidos ir (ar) nepageidaujamų įvykių viešosios komunikacijos;

13.2.4. kurti tarpusavio pagarba grįstus paciento ir asmens sveikatos priežiūros specialisto santykius;

13.3. uždavinys – įgalinti ASPĮ vadovus rūpintis darbuotojų psichologine gerove ir vertinti jų veiklą šioje srityje. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos kryptys:

13.3.1. tobulinti ASPĮ padalinių ir filialų vadovų atrankos tvarką, didinant įstaigos veiklos efektyvumą ir stiprinant kompetencijomis grįstą karjeros sistemą;

13.3.2. tobulinti ASPĮ, jų padalinių ir filialų vadovų veiklos vertinimo tvarką, stiprinant orientaciją į darbuotojų psichologinę gerovę;

13.3.3. stiprinti ASPĮ, jų padalinių ir filialų vadovų gebėjimus vadovauti, užtikrinant darbuotojų psichologinę gerovę;

13.4. uždavinys – apibrėžti darbuotojų psichologinei gerovei palankią darbo aplinką kuriančius veiksnius bei principus ir skatinti ASPĮ juos taikyti praktiškai. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos kryptys:

13.4.1. sukurti prielaidas ASPĮ didinti veiklą, orientuotą į darbuotojų psichologinės gerovės ir palankios darbo aplinkos užtikrinimą, skatinti jų plėtrą ir kokybę;

13.4.2. sukurti iniciatyvaus psichosocialinių veiksnių vertinimo ir reagavimo ASPĮ sistemą;

13.4.3. tobulinti asmens sveikatos priežiūros specialistų darbo sąlygas;

13.5. uždavinys – mažinti ir tinkamai valdyti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) apraiškas ASPĮ. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos šios kryptys:

13.5.1. užtikrinti bendrą psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevencijos ir intervencijos planavimą, įgyvendinimą ir vertinimą visoje šalyje;

13.5.2. stiprinti asmens sveikatos priežiūros specialistų bei ASPĮ darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, žinias ir gebėjimus atpažinti ir tinkamai reaguoti į psichologinį smurtą (įskaitant mobingą);

13.5.3. tobulinti pranešimų apie psichologinį smurtą (įskaitant mobingą) gavimo ir nagrinėjimo ASPĮ sistemą, užtikrinant pranešėjo konfidencialumą bei įstaigų tarpinstitucinį bendradarbiavimą;

13.6. uždavinys – užtikrinti krizinių įvykių valdymą ir psichologinę pagalbą asmens sveikatos priežiūros specialistams. Šiam uždaviniui įgyvendinti plėtojamos šios kryptys:

13.6.1. sukurti ir įgyvendinti bendrą pasirengimo kriziniams įvykiams ir jo valdymo ASPĮ tvarką visoje šalyje;

13.6.2. užtikrinti psichologinės pagalbos prieinamumą asmens sveikatos priežiūros specialistams, susiduriantiems su psichologiniais sunkumais dėl profesinės veiklos.

IV SKYRIUS
PLANO ĮGYVENDINIMO KRYPTYS, UŽDAVINIAI IR VEIKSMAI

Įgyvendinimo kryptis	Veiksmai	Skiriamos lėšos, tūkst. eurų (šaltinis)	Vykdymo terminas	Atsakingas (-i) vykdytojas (-ai)
1. Uždavinys – stiprinti medicinos ir kitų sveikatos mokslų studentų, jų dėstytojų kompetencijas psichikos sveikatos srityje bei gerinti psichologinę gerovę aukštosiose mokyklose				
1.1. Integruoti socialinių emocinių kompetencijų ugdymo, psichikos sveikatos raštingumo bei psichologinio atsparumo temas medicinos ir kitų sveikatos mokslų studijų švietimo veiklose	1.1.1. Atnaujinti sveikatos mokslų bakalauro, magistro ir rezidentūros studijų programų aprašus, susiejant studentų asmeninių ir socialinių gebėjimų pasiekimus su psichologinio atsparumo, aktyvaus klausymo, psichikos sveikatos raštingumo ir kt. temomis	–	2022	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, sveikatos priežiūros specialistus rengiančios aukštosios mokyklos
	1.1.2. Suplanuoti ir reguliariai organizuoti kvalifikacijos kėlimo renginius studentams ir dėstytojams psichikos sveikatos rizikos veiksnių ir jų valdymo, psichikos sveikatos sunkumų ar sutrikimų atpažinimo, galimybių gauti pagalbą temomis	Valstybės biudžeto lėšos (toliau – VB lėšos)*	2022–2024	Sveikatos apsaugos ministerija, savivaldybių visuomenės sveikatos biurui
1.2. Stiprinti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevenciją ir intervenciją aukštosiose mokyklose	1.2.1. Sukurti, patvirtinti ir taikyti vidaus tvarkas aukštosiose mokyklose, skirtas atpažinti bei tinkamai reaguoti į psichologinį smurtą (įskaitant mobingą) aukštosiose mokyklose	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija, sveikatos priežiūros specialistus rengiančios aukštosios mokyklos

	1.2.2. Suteikti žinių ir įgūdžių atpažinti psichologinį smurtą (įskaitant mobingą), informuoti apie reagavimo tvarką dėstytojų ir studentų bendruomenes	–	2022–2023	
	1.2.3. Užtikrinti psichologinės pagalbos aukštosiose mokyklose prieinamumą bei sklandų studentų informavimą apie prieinamas psichologinės ar kitos pagalbos galimybes	–	2022–2023	
	1.2.4. Skatinti konfliktų sprendimą akademinėje bendruomenėje naudojant mediacijos metodą	–	2022	
2. Uždavinys – mažinti asmens sveikatos priežiūros specialistų, kitų ASPĮ darbuotojų streso rizikos veiksnius ir didinti psichologinį atsparumą				
2.1. Didinti asmens sveikatos priežiūros specialistų, kitų ASPĮ darbuotojų informuotumą psichikos sveikatos temomis, gebėjimus padėti sau ir kitiems	2.1.1. Vykdyti nuoseklų asmens sveikatos priežiūros specialistų ir visuomenės informavimą apie psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevencijos, krizinių įvykių valdymo, psichologinės pagalbos, pasitikėjimo linijos, asmeninio veiksmingumo ir socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo ir kitas sritis bei vykdomas priemones	70 (Europos Sąjungos techninės paramos lėšos (toliau – ES lėšos))	2021–2023	Sveikatos apsaugos ministerija
2.2. Stiprinti asmens sveikatos priežiūros specialistų psichologinį atsparumą, socialines emocijas	2.2.1. Priimti sveikatos Lietuvos Respublikos apsaugos ministro įsakymą, kuriuo būtų nustatomas privalomas kvalifikacijos kėlimas socialinių emocinių	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija

kompetencijas bei teikti profesinį konsultavimą	kompetencijų ugdymo srityje, nustatant minimalų kvalifikacijos kėlimo valandų skaičių per 5 metų laikotarpį			
	2.2.2. Inicijuoti asmens sveikatos priežiūros specialistams skirtas kvalifikacijos tobulinimo programas, skirtas socialinėms emocinėms kompetencijoms ugdyti, stresui, konfliktams valdyti, psichologiniam atsparumui ir raštingumui psichikos sveikatos srityje didinti	10 (VB lėšos)	2022–2024	Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras, savivaldybių visuomenės sveikatos biurai, Sveikatos apsaugos ministerija
	2.2.3. Įteisinti supervizijų ASPI organizavimo ir finansavimo tvarką, pripažįstant darbuotojų dalyvavimą kaip kvalifikacijos tobulinimo veiklą	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija
	2.2.4. Įgyvendinti grupinių, komandinių ar organizacijos supervizijų ASPI organizavimo bandomąjį projektą	92 (VB lėšos)	2021–2022	Sveikatos apsaugos ministerija
2.3. Mažinti distreso poveikį asmens sveikatos priežiūros specialistams dėl asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos klaidos ir (ar) nepageidaujamų įvykių viešosios komunikacijos	2.3.1. Parengti viešosios komunikacijos gaires ASPI dėl komunikavimo įvykus asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos klaidai ir (ar) nepageidaujamų įvykių atvejais bei organizuoti šių gairių įgyvendinimo mokymus	20 (VB lėšos)	2023	Sveikatos apsaugos ministerija
	2.3.2. Inicijuoti mokymus ir (ar) diskusijas žiniasklaidos priemonių atstovams apie konstruktyvų ir etišką visuomenės	–	2023	Sveikatos apsaugos ministerija

	informavimą asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos klaidos ir (ar) nepageidaujamų įvykių atvejais			
2.4. Kurti tarpusavio pagarba grįstus paciento ir asmens sveikatos priežiūros specialisto santykius	2.4.1. Vykdyti informavimo kampaniją, skirtą skatinti tinkamą pacientų bendravimą bei elgseną su asmens sveikatos priežiūros specialistais ir asmens sveikatos priežiūros specialistų su pacientais	20 (VB lėšos)	2022	Sveikatos apsaugos ministerija
	2.4.2. Diegti teisinės asmens sveikatos priežiūros specialistų apsaugos nuo grėsmę keliančio, įžūlaus ir (ar) nepagarbaus pacientų elgesio priemones	–	2023	Sveikatos apsaugos ministerija
	2.4.3. Inicijuoti asmens sveikatos priežiūros specialistams skirtas kvalifikacijos tobulinimo programas, skirtas komunikavimo su pacientais ir jų artimaisiais, globėjais ir (ar) atstovais, kompetencijoms ugdyti	–	2022–2023	Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
3. Uždavinys – įgalinti ASPI vadovus rūpintis darbuotojų psichologine gerove ir vertinti jų veiklą šioje srityje				

3.1. Tobulinti ASPI padalinių ir filialų vadovų atrankos tvarką, didinant įstaigos veiklos efektyvumą ir stiprinant kompetencijomis grįstą karjeros sistemą	3.1.1. Papildyti teisės aktus, susijusius su reikalavimais pretendents į ASPI padalinių ir filialų vadovų pozicijas, nustatant specialųjį kvalifikacinį reikalavimą, susijusį su psichosocialinių veiksmų optimizavimu darbuotojų psichologinei gerovei užtikrinti	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija
3.2. Tobulinti ASPI, jų padalinių ir filialų vadovų veiklos vertinimo tvarką, stiprinant orientaciją į darbuotojų psichologinę gerovę	3.2.1. Priimti teisės aktų pakeitimus, nustatant Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (toliau – LNSS) įstaigų veiklos vertinimo kriterijų, susijusį su darbuotojų psichologinei gerovei užtikrinti skirtų priemonių įgyvendinimu	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija
3.3. Stiprinti ASPI, jų padalinių ir filialų vadovų gebėjimus vadovauti, užtikrinant darbuotojų psichologinę gerovę	3.3.1. Priimti teisės aktus, nustatančius privalomą ASPI, jų padalinių ir filialų vadovų bendrųjų ir vadovavimo kompetencijų (lyderystės ir vadybos, komunikacijos, emocinio raštingumo, pokyčių valdymo, psichosocialinių veiksmų optimizavimo, darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo) ugdymą, jo apimtį bei galimybę šią veiklą pripažinti kaip kvalifikacijos tobulinimo veiklą	–	2023	Sveikatos apsaugos ministerija
	3.3.2. Parengti programą ir organizuoti ir (ar) finansuoti ilgalaikius lyderystės ir vadybos, komunikacijos, komandos bei pokyčių valdymo, emocinio raštingumo,	200 (ES lėšos)	2022–2023	Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų

	psichosocialinių veiksnių optimizavimo darbuotojų psichologinei gerovei užtikrinti kompetencijų ugdymo mokymus			centras
4. Uždavinys – apibrėžti darbuotojų psichologinei gerovei palankią darbo aplinką kuriančius veiksnius bei principus ir skatinti ASPI juos taikyti praktiškai				
4.1. Sukurti prielaidas ASPI didinti veiklą, orientuotą į darbuotojų psichologinės gerovės ir palankios darbo aplinkos užtikrinimą, skatinti jų plėtrą ir kokybę	4.1.1. Parengti ir sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtinti darbuotojų psichologinės gerovės ir palankios darbo aplinkos ASPI koncepciją, apibrėžiančią siektinus ASPI veiklos planavimo, organizavimo bei vertinimo principus, jų taikymo gerą patirtį, šiuolaikinės personalo (žmogiškųjų išteklių) politikos gaires	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija)
	4.1.2. Organizuoti ASPI darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, mokymus, stiprinant gebėjimus taikyti mediacijos metodą konstruktyviam konfliktų sprendimui	100 (ES lėšos)	2023–2024	Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
4.2. Sukurti iniciatyvaus psichosocialinių veiksnių vertinimo ir reagavimo ASPI sistemą	4.2.1. Parengti ir patvirtinti psichosocialinių veiksnių ASPI tyrimo, vertinimo, kontrolės ir optimizavimo organizavimo tvarką	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas, Valstybinė darbo inspekcija
	4.2.2. Sukurti ar adaptuoti bei įdiegti psichosocialinių veiksnių vertinimo įrankį, pasitelkiant informacines technologijas	200 (ES lėšos)	2023	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas

	4.2.3. Organizuoti mokymus ASPI darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, kompetencijoms stiprinti psichosocialinės profesinės rizikos veiksnių prevencijos planavimo bei vykdymo srityse	–	2023	Sveikatos apsaugos ministerija, Higienos institutas, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
4.3. Tobulinti asmens sveikatos priežiūros specialistų darbo sąlygas	4.3.1. Parengti Vyriausybės sprendimą dėl sveikatos priežiūros specialistų darbo sąlygas (darbo užmokestį, darbo krūvį ir kt.) reglamentuojančių dokumento paketo, kuris būtų pagrįstas darbuotojų motyvacija ir susietas su aktualių šalies vidutiniu darbo užmokesčiu	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė darbo inspekcija
	4.3.2. Atlikti asmens sveikatos priežiūros specialistų darbo krūvio analizę ir nustatyti pagrindinius darbo krūvį sąlygojančius veiksnius bei pateikti rekomendacijas dėl darbo krūvių sureguliuavimo	500 (ES lėšos)		Sveikatos apsaugos ministerija
	4.3.3. Priimti teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų nustatomas LNSS įstaigų veiklos rodiklis, įpareigojantis darbo krūvius apskaityti informacinėje sistemoje, siekiant didinti atitiktį darbo santykių reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams ir proceso skaidrumą	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija
5. Uždavinys – mažinti ir tinkamai valdyti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) apraiškas ASPI				

5.1. Užtikrinti bendrą psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevencijos ir intervencijos planavimą, įgyvendinimą ir vertinimą visoje šalyje	5.1.1. Parengti ir sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtinti pavyzdinę psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevencijos, atpažinimo ir reagavimo tvarką, numatant prievolę ASPI parengti ir patvirtinti jo pagrindu reikiamus vidaus dokumentus	–	2021–2022	Sveikatos apsaugos ministerija
	5.1.2. Reguliariai teikti metodinę pagalbą dėl psichologinio smurto (įskaitant mobingą) atpažinimo ir reagavimo praktinio įgyvendinimo ASPI	–	2022–2023	Valstybinis psichikos sveikatos centras
	5.1.3. Nustatyti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) prevencijos ir intervencijos įgyvendinimo vertinimo kriterijus ir vykdyti tęstinę jų stebėseną	5 (VB lėšos)	2022–2023	Valstybinis psichikos sveikatos centras
5.2. Stiprinti asmens sveikatos priežiūros specialistų bei ASPI darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, žinias ir gebėjimus atpažinti ir tinkamai reaguoti į psichologinį smurtą (įskaitant mobingą)	5.2.1. Organizuoti ir finansuoti psichologinio smurto (įskaitant mobingą) atpažinimo ir tinkamo reagavimo į jį mokymus asmens sveikatos priežiūros specialistams bei ASPI darbuotojams, dirbantiems administracinį darbą	200 (ES lėšos)	2022–2024	Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
5.3. Tobulinti pranešimų apie psichologinį smurtą (įskaitant mobingą) gavimo ir nagrinėjimo sistemą, užtikrinant pranešėjo konfidencialumą bei įstaigų	5.3.1 Parengti ir patvirtinti Sveikatos apsaugos ministerijos pasitikėjimo linijos veiklos organizavimo tvarkos aprašą, nustatantį pranešėjo konfidencialumo užtikrinimo principus, pranešimo nagrinėjimo ir (ar) perdavimo	–	2021	Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė darbo inspekcija

tarpinstitucinį bendradarbiavimą	kompetentingoms institucijoms eiga, sąlygas ir būtinus atlikti veiksmus			
	5.3.2. Įdiegti Sveikatos apsaugos ministerijos pasitikėjimo liniją dėl pranešimo apie psichologinį smurtą (įskaitant mobingą) aptarnaujančių specialistų veiklos standartus	–	2021	Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė darbo inspekcija
6. Uždavinys – užtikrinti krizinių įvykių valdymą ir psichologinę pagalbą asmens sveikatos priežiūros specialistams				
6.1. Sukurti ir įgyvendinti bendrą pasirengimo kriziniam įvykiui ir jo valdymo ASPI tvarką visoje šalyje	6.1.1. Organizuoti ir finansuoti krizinių įvykių valdymo mokymus ASPI krizių valdymo komandoms	30 (VB lėšos)	2021–2023	Valstybinis psichikos sveikatos centras
	6.1.2. Patvirtinti Pavyzdinį krizių valdymo ASPI tvarkos aprašą, numatant prievolę ASPI jo pagrindu parengti ir patvirtinti reikiamus vidaus dokumentus	–	2022	Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinis psichikos sveikatos centras
	6.1.3. Parengti ir patvirtinti praktines ASPI krizių valdymo komandų veiklos planavimo ir įgyvendinimo rekomendacijas	10 (VB lėšos)	2022	
6.2. Užtikrinti psichologinės pagalbos prieinamumą asmens sveikatos priežiūros specialistams, susiduriantiems su psichologiniais sunkumais dėl profesinės veiklos	6.2.1. Inicijuoti ir įgyvendinti psichologinės pagalbos paslaugų teikimo asmens sveikatos priežiūros specialistams bandomąjį projektą	ES lėšos	2022–2023	Sveikatos apsaugos ministerija

* Veikla bus vykdoma ir finansuojama iš Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialiosios tikslinės dotacijos lėšų, skirtų 2020 m. liepos 31 d. įsakymui Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ įgyvendinti

V SKYRIUS
PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

Vertinimo kriterijus	Siektina reikšmė 2022 m.	Siektina reikšmė 2024 m.	Atsakinga institucija
1. Psichikos sveikatos raštingumo didinimo mokymuose dalyvavusių studentų skaičius	1000	4000	Sveikatos apsaugos ministerija
2. Asmens sveikatos priežiūros specialistų, dalyvavusių supervizijose, skaičius	1800	4000	Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
3. ASPĮ darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, dalyvavusių mediacijos metodo taikymo mokymuose, skaičius	0	400	Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
4. ASPĮ darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, dalyvavusių psichosocialinių veiksnių prevencijos planavimo bei vykdymo kompetencijų stiprinimo mokymuose, skaičius	100	400	Higienos institutas
5. ASPĮ, jų padalinių ir filialų vadovų, dalyvavusių lyderystės ir vadybos, komunikacijos, komandos bei pokyčių valdymo, emocinio raštingumo, psichosocialinių veiksnių prevencijos, darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo kompetencijų ugdymo mokymuose, skaičius	100	700	Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
6. Asmens sveikatos priežiūros specialistų bei ASPĮ darbuotojų, dirbančių administracinį darbą, dalyvavusių psichologinį smurtą (įskaitant mobingą) atpažinimo ir reagavimo mokymuose, skaičius	1000	4000	Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras
7. ASPĮ, turinčių krizių valdymo komandas ir pasirengusių krizių valdymo planus, skaičius	50	237	Valstybinis psichikos sveikatos centras

8. Asmens sveikatos priežiūros specialistų, gavusių psichologinę pagalbą bandomojo projekto metu, skaičius	300	3000	Sveikatos apsaugos ministerija
--	-----	------	--------------------------------

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija vykdo plano įgyvendinimo koordinavimą bei stebėseną. Tarpinė Plano įgyvendinimo ataskaita parengiama iki 2023 m. kovo 1 d., galutinė Plano įgyvendinimo ataskaita parengiama iki 2025 m. kovo 1 d.

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-2149](#), 2021-09-22, paskelbta TAR 2021-09-23, i. k. 2021-19963

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-2149](#), 2021-09-22, paskelbta TAR 2021-09-23, i. k. 2021-19963

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 10 d. įsakymo Nr. V-322 „Dėl Psichosocialinio klimato ir psichologinės (emocinės) gerovės sveikatos priežiūros sistemoje gerinimo 2020-2022 metų veiksmų plano patvirtinimo“ pakeitimo